

U vijećnici Filozofskog fakulteta u Zagrebu održana je 23. prosinca 1974. izvanredna skupština Povijesnog društva Hrvatske. Skupštini su prisustvovali:

prof. dr Bogdan Krizman, predsjednik PDH; prof. dr Mirjana Gross, potpredsjednik; dr Hrvoje Matković, potpredsjednik; prof. Ivan Kampuš, tajnik; dr Josip Lučić, blagajnik; prof. dr Ljubo Boban, dr Ljubiša Doklešić, dr Ivan Jelić, dr Bosiljka Janjatović, mr Dragutin Pavličević, Tomo Čubelić, Franjo Jelaković, Josip Adamček, Nikša Stančić i Štefanija Popović, svi iz Zagreba, zatim dr Vinko Antić iz Rijeke, Drago Rakocija iz Zadra, Filip Potrebica iz Slav. Požege, Ivan Furjanić i Dragica Gršić iz Karlovca, Marko Livaković iz Šibenika, Gojko Bosanac iz Pakraca, Kornelije Jeđud iz Čakovca, Petar Aleksić iz Slav. Broda, te prof. dr Dragovan Šepić i Željka Kargačin iz Zagreba.

Dnevni red:

1. Diskusija o nacrtu Statuta i njegovo usvajanje
2. Rasprava o daljnjem radu PDH
3. Razno

Izvanrednu skupštinu otvorio je predsjednik PDH dr B. Krizman, pozdravio prisutne i obrazložio zašto je izvanredna skupština sazvana. Osnovni razlog je usvajanje novog Statuta čiji je nacrt prethodno dostavljen podružnicama i pojedincima na raspravu. Novi Statut predviđa da dosadašnje podružnice postanu samostalna društva, tj. Povijesna društva Hrvatske u određenom mjestu, a dosadašnji republički organ PDH postat će Savez povijesnih društava Hrvatske (kratica SPDH).

Nacrt novog Statuta SPDH razmotren je na Skupštini pa su nakon iscrpne rasprave u kojoj su sudjelovali predstavnici svih podružnica izmijenjeni i dopunjeni pojedini članovi kako slijedi:

I

Član 1.

Usvojen je u cijelosti, ali je dodana treća alineja koja sada glasi: »Pečat Saveza je okrugao, a u krugu piše: 'Savez povijesnih društava Hrvatske — Zagreb'«. Usred kruga je monogram SPDH i jedna petokraka zvijezda.

II

Čl. 2.

a) dopunjeno i sada glasi: »Proučavanje povijesti hrvatskog naroda, srpskog naroda i narodnosti u SR Hrvatskoj.«

b) dopunjeno: »Proučavanje općih i specijalnih pitanja povijesti i ostalih naroda i narodnosti u SFR Jugoslaviji, slavenske i opće povijesti, kulture, te pomoćnih povijesnih nauka.«

c) dopunjeno: »Unapređivanje studija i primjene marksističke metodologije.«

d) ostaje neizmijenjeno (u daljem tekstu neizmijenjeni članovi neće biti navođeni, ostaju kao u nacrtu Statuta).

e) dodaje se članu pod e) novi tekst koji glasi: »Pomoć u stručnom usavršavanju nastavnika.«

f) postaje bivši tekst pod e) ali izmijenjen glasi: »Unapređenje i popularizacija povijesnih znanosti.«

Čl. 3.

a) dopunjeno: »izdavati časopis i druge znanstvene i stručne publikacije«

d) dopunjeno: »putem razmjene nabavljati znanstvene i stručne časopise, publikacije sličnih društava i ustanova u SFRJ i u inozemstvu«

h) dopunjeno: »podupirati i organizirati stručnu izobrazbu i znanstvenu aktivnost svih članova društva«

1) dodano: »organizirati međunarodne skupove i održavati međunarodne veze historičara u okviru međunarodne znanstvene suradnje Saveza društava historičara Jugoslavije«.

III

Čl. 4.

dopunjen: »Članovi SPDH su povijesna društva na području SR Hrvatske. O njihovu primanju u Savez odlučuje skupština Saveza.«

Čl. 6. dopunjen: »Članovi Saveza preko ovlaštenih delegata imaju pravo da pred Savezom pokreću sva pitanja iz čl. 3, da biraju delegate za skupštinu Saveza, da podnose prijedloge i primjedbe na rad organa Saveza.«

Čl. 8. dopunjen: »Na području gdje ima najmanje 10 članova može se osnovati povijesno društvo s tim da je društvo dužno provesti potrebni postupak za registraciju kod nadležnih organa uprave.

Povijesno društvo na teritoriju SRH dužno je da o svom osnivanju obavijesti Upravni odbor Saveza povijesnih društava Hrvatske.«

Čl. 12. izmijenjena 4. alineja koja glasi: »Važnija pitanja za rad Saveza društva su dužna da pismeno i s opširnijim obrazloženjem dostave Upravnom odboru Saveza najkasnije 20 dana prije početka rada Skupštine.«

Čl. 13. mijenja se posljednja alineja koja glasi: »Ako se u određeno vrijeme ne sakupi dovoljan broj delegata društava, Skupština započinje s radom jedan sat kasnije. U tom slučaju Skupština može odlučivati ako je zastupljena jedna trećina delegata društava.«

Čl. 14.

1. dopunjeno: »Razmatra i prihvaća izvještaj o radu Upravnog i Nadzornog odbora u toku proteklih godina rada«

9. dodaje se novi tekst koji glasi: »odlučuje o prijemu i isključivanju pojedinih društava iz Saveza«

10. dopunjeno: »donosi i mijenja Statut Saveza«

12. dopunjeno: »bira i razrješava glavnog urednika i članove redakcije časopisa i ostalih izdanja Saveza«

13. dopunjeno: »zaključuje o otuđenju nepokretne i pokretne imovine Saveza i o njenoj namjeni, ako bi Savez prestao postojati«

(Napomena: zbog ubačenog teksta pod 9, ostali dijelovi su označeni jednim brojem više nego u nacrtu Statuta.)

Čl. 15.

Četvrta alineja mijenjana i sada glasi: »Sjednice Upravnog odbora saziva predsjednik prema potrebi. Predsjednik je dužan sazvati odborsku sjednicu u najduljem roku od 10 dana, kada to zatraži polovica članova Upravnog odbora.«

Čl. 16.

Četvrta i peta alineja su izmijenjene i sada glase:

»Glavni tajnik brine se za administraciju Saveza, vodi zapisnike sjednica i skupština, rješava spise koje mu uputi predsjednik, vrši dopisivanje u smislu zaključaka Skupštine i odborskih sjednica, čuva društvenu arhivu i pečat, te uz predsjednika supotpisuje poštu.

Drugi tajnik pomaže glavnom tajniku u svim gore navedenim poslovima i zamjenjuje glavnog tajnika.«

V

Čl. 18. mijenja se i glasi: »Oblik i sadržinu članske karte propisuje Upravni odbor Saveza povijesnih društava Hrvatske«.

VI

Čl. 19. 1. mijenja se i sada glasi: »kad to zaključi Skupština većinom od dvije trećine glasova prisutnih delegata«.

3. Druga i treća alineja mijenjaju se i sada glase: »Odredbe ovog člana vrijede i za slučaj, ako bi Savez bio raspušten na osnovi odluke nadležnih organa.

Prestankom rada ili raspustom Saveza povijesnih društava Hrvatske prestaje članstvo Povijesnom društvu u Savezu povijesnih društava Hrvatske.«

Ad. 2. Nakon svih izmjena i dopuna skupština je jednoglasno i u cijelosti prihvatila novi Statut SPDH.

U raspravi o daljnjem radu društava sudjelovali su predstavnici svih dosadašnjih podružnica, odnosno, prema novom Statutu, povijesnih društava.

ČAKOVEC (K. *Jeđud*). Podružnica ima 30 članova i svi primaju »Historijski zbornik«, bave se proučavanjem prošlosti Međimurja, stručnim usavršavanjem putem savjetovanja, simpozija i ekskurzija koje organiziraju sami ili odlaze na te skupove koje organizira PDH. Podružnica će donijeti nova Pravila, postati Povijesno društvo Čakovec i pristupiti SPDH.

RIJEKA (dr V. *Antić*). Podružnica u Rijeci radi redovito; upravo je održana posebna akademija u Hreljinu posvećena Vidasu, koja je bila dobro posjećena. Izdaje redovito »Jadranski zbornik«, u kojem surađuju članovi podružnice, ali i ostali povjesničari, pa traži i proširenje suradnje iz drugih sredina. Radi na stručnom usavršavanju članstva i drugim oblicima rada. Oformit će se PD Riјеke i ući u SPDH.

SLAV. POŽEGA (F. *Potrebica*). Podružnica broji 11 članova i svi primaju »Historijski zbornik«, surađuju u radu s Arhivom, pišu u »Požeškom zborniku«, te u »Traženjima« i »Historijskom vjesniku« (ali je ovaj časopis prestao

izlaziti). Priprema se proslava 750 godišnjice grada Požege, ali za sada članovi podružnice ne rade na organizaciji proslave, pa je zaključeno da se predloži odboru za proslavu da i članove podružnice uključi u rad na čemu je već tajnik I. Kampuš radio. Osnovat će se PDH i stupiti u SPDH.

KARLOVAC (I. *Furjanić*). Podružnica ima 30 članova koji rade na usavršavanju nastavnika putem predavanja i sudjelovanja na raznim savjetovanjima i skupovima. Priprema se za proslavu 400-godišnjice osnivanja Karlovca i u tome tijesno surađuje s Arhivom, školama, Skupštinom općine i SSRNJ. Osnovat će se društvo, izmijeniti pravilnik i pristupiti u SPDH.

PAKRAC (G. *Bosanac*). Podružnici se priključilo i članstvo iz općine Daruvar, pa sada broji 20 članova. Sastaju se tri puta godišnje i raspravljaju o usavršavanju nastave povijesti i prikupljanju materijala za zavičajnu povijest. Sada se radi na izdavanju monografija pakračke i daruvarske općine. Osnovat će se društvo koje će pristupiti SPDH.

SLAV. BROD (P. *Aleksić*). Do sada u Sl. Brodu nije postojala podružnica PDH, ali se radilo stručno u okviru aktiva nastavnika povijesti. Postoji interes za osnivanje društva, osigurana su sredstva za rad koje je dala Zajednica za financiranje kulture. Pripremit će se osnivačka skupština na koju će pozvati više predstavnika SPDH iz Zagreba.

KRK (dr B. *Janjatović*). Po ovlaštenju podružnice iz Krka, o njezinu radu govorila je B. Janjatović i istaknula da je to izrazito aktivna podružnica koja izdaje i »Krčki zbornik«, radi stručno s nastavnicima povijesti, organizira predavanja i savjetovanja, prikuplja i objavljuje materijal o prošlosti otoka Krka. Osnovat će se također društvo koje će potom stupiti u SPDH.

ZADAR (D. *Rakocija*). Podružnica radi aktivno, osobito s nastavnicima osnovnih škola a nešto manje s profesorima srednjih škola. Radi se na skupljanju i proučavanju lokalne povijesti i priprema izdavanje zavičajne povijesti Zadra i okolnih krajeva za potrebe učenika III r. osnovne škole i monografija iz povijesti Zadra. Osnovat će se povijesno društvo Zadra i pristupiti u SPDH.

ZAGREB (prof. T. *Čubelić*). Rad podružnice odvija se u predavanjima i posjetima skupova koje organiziraju zavodi za školstvo SRH i Povijesno društvo Hrvatske. Posebno surađuje u radu s muzejima, osobito s Povijesnim muzejem i Muzejem revolucije, zatim sa SUBNORom, a priprema izdavanje zavičajne povijesti Zagreba, priručnika za nastavu u III r. osnovne škole i proslave 30-godišnjice oslobođenja zemlje i Zagreba.

RIJEKA (dr V. *Antić*). Izvijestio je naknadno da se u travnju 1975. priprema skup kulturno-prosvjetnih radnika Rijeke i okolice, da se priprema proslava i savjetovanje o 50-godišnjici dolaska druga Tita u kraljevičko brodograđilište, zatim da se radi na pokretanju novog zbornika o povijesti Rijeke, da je dr Elza Tomac održala predavanje o radničkom pokretu u Rijeci do 1918. Podružnica sada broji 45 članova.

Predsjednik dr B. *Krizman* izvještava o potrebi osnivanja novih podružnica, osobito u većim gradovima a napose u Osijeku i Splitu, te ističe da je upravni odbor izvršio neke pripreme u vezi s tim.

Dr H. Matković izjavljuje da je bio zadužen za pitanje podružnica u Splitu i Osijeku. Budući da je rad podružnice u Splitu zbog bolesti njezina predsjednika prof. J. Grabovca zamro, prof. Ljubičić predlaže u ime društveno-političkih organizacija grada Splita da se rad podružnice obnovi i osnuje PDH za Split. Za razliku od Splita, u Osijeku nije do sada postojalo PDH, pa je oformljen inicijativni odbor sa savjetnikom za povijest u Osnovnim školama Poličićem i još dva člana. Dr Matković je izvijestio da se zimski seminar za nastavnike povijesti održava u Zagrebu od 17. do 29. siječnja i da je posvećen 30-godišnjici oslobođenja Zagreba. Četvrti simpozij o nastavi povijesti povjeren je Hrvatskoj i održat će se na početku rujna vjerojatno u Kumrovcu. Program simpozija je dogovoren, a bit će održano 8 referata. Na prijedlog dra Matkovića usvojen je odbor za organizaciju Simpozija u sastavu dr Krizman, dr Matković, prof. Kampuš, Ž. Kargačin i F. Jelaković.

Dr Krizman je govorio o potrebi daljeg proširivanja rada SPD i preuzeo na sebe obavezu da uz pomoć profesora Pravnog fakulteta koji rade na osnivanju Pravnog fakulteta u Osijeku poradi na osnivanju PDH u Osijeku.

Ad. 3

Usvojen je prijedlog da se Savez uključi u SSRNH kao kolektivni član.

U vezi s članarinom zaključeno je da ona bude 30 n. din. po članu godišnje s tim da 27 din. ide za »Historijski zbornik« koji će izlaziti kao dvogodišnjak, odnosno dvobroj svake druge godine.

Budući da je mr Marijan *Maticka*, dosadašnji drugi tajnik, podnio pismenu ostavku koja je odmah i usvojena, ostalo je upražnjeno mjesto drugog tajnika, pa je usvojen prijedlog da se na to mjesto kooptira mr Dragutin *Pačević*, urednik u »Školskoj knjizi« iz Zagreba.

Na upražnjeno mjesto u Upravnom odboru kooptirana je Štefanija *Popović*, asistent Instituta za povijest pri Sveučilištu.

Dr B. *Krizman* izvijestio je o radu proteklog simpozija Mogersdorf koji je održan u Sisku, a zatim je govorio o novom simpoziju koji se 1975. održava u Austriji, odnosno o simpoziju za 1976. koji je povjeren Mađarskoj. Tema simpozija za 1975. jest Obrazovanje i školstvo u podunavskim zemljama, a Mađari su usvojili za svoj simpozij istu temu. Budući da je SPDH jedan od suorganizatora ovih simpozija, a teme određuje domaćin, mi smo prihvatili i teme o školstvu, ali se moramo pripremiti tako da ne ispadne da su samo Beč, odnosno Budimpešta bili lučonoše prosvjete i kulture u ovom dijelu Evrope.

Prof. I *Kampuš* govorio je o uspješno održanom Simpoziju Mogersdorf koji je organiziralo PDH u Sisku 1974. i istaknuo priznanja koja su PDH dali strani i domaći sudionici, pa i austrijski tisak koji smatra da je to bio najbolje organizirani simpozij do sada. Istaknuo je i napise V. Oštrića koji su bili veoma pozitivni i informativni.

Napomenuo je na kraju da je simultano prevođenje, koje je na ovom simpoziju prvi put primijenjeno, dalo dobre rezultate i da bi ga, iako je skupo, trebalo i dalje prakticirati.

Budući da je dnevni red time iscrpljen, Skupština je završena u 22,30 sati.

Prilog I

STATUT

Saveza povijesnih društava Hrvatske

I

Naziv i sjedište Saveza

čl. 1.

Naziv Saveza jest: Savez povijesnih društava Hrvatske (SPDH).

Sjedište Saveza je u Zagrebu.

Pečat Saveza je okrugao, a u krugu piše: »Savez povijesnih društava Hrvatske — Zagreb«. Usred kruga je monogram »SPDH« i jedna petokraka zvizda.

Djelatnost Saveza prostire se na područje Socijalističke Republike Hrvatske.

Savez povijesnih društava Hrvatske član je Saveza društava historičara Jugoslavije.

II

Cilj i zadaci Saveza

čl. 2.

Cilj je Saveza:

a) proučavanje povijesti hrvatskog naroda, srpskog naroda i narodnosti u SR Hrvatskoj,

b) proučavanje općih i specijalnih pitanja povijesti ostalih naroda i narodnosti u SFR Jugoslaviji, slavenske i opće povijesti, kulture te pomoćnih povijesnih nauka,

c) unapređivanje studija i primjene marksističke metodologije,

d) proučavanje problema povijesne nastave i obrazovanja,

e) pomoć u stručnom usavršavanju nastavnika,

f) unapređenje i popularizacija povijesnih znanosti,

g) poticanje da se sabiru i čuvaju povijesni i ostali kulturno-historijski spomenici.

čl. 3.

Za postizavanje svojih ciljeva Savez će osobito:

a) izdavati časopis i druge znanstvene i stručne publikacije,

b) organizirati i održavati konferencije, predavanja, ekskurzije, izložbe i slične priredbe,

c) davati stručne savjete pri organizaciji i uređivanju arhiva, muzeja, stručnih knjižnica, pomagati u sakupljanju, pohranjivanju i objavljivanju povijesnih izvora; nadalje, sudjelovati u izradi nastavnih programa, udžbenika i priručnika kao i u njihovoj ocjeni,

- d) putem razmjene nabavljati znanstvene i stručne časopise, publikacije sličnih društava i ustanova u SFRJ i u inozemstvu,
- e) održavati veze s ostalim povijesnim društvima u SFRJ i sa Savezom društava historičara Jugoslavije,
- f) surađivati s drugim društvenim organizacijama, aktivima i studijskim grupama studenata i srednjoškolaca,
- g) povezivati povjesničare iz svih krajeva Socijalističke Republike Hrvatske,
- h) podupirati i organizirati stručnu izobrazbu i znanstvenu aktivnost svih članova društva,
- i) poticati i pomagati osnivanje i organiziranje povijesnih društava u mjestima gdje za to postoje uvjeti,
- j) osnivati sekcije za rad na pojedinim područjima povijesne znanosti,
- k) poduzimati sve druge svrsishodne akcije i mjere, koje se ukažu potrebnima za unapređenje nastave i znanstvene obrade povijesti,
- l) organizirati međunarodne skupove i održavati međunarodne veze povjesničara u okviru međunarodne znanstvene suradnje Saveza društava historičara Jugoslavije.

III

Članstvo i materijalna sredstva

čl. 4.

Članovi Saveza povijesnih društava Hrvatske su povijesna društva na području SR Hrvatske. O njihovu primanju u Savez odlučuje Skupština Saveza.

čl. 5.

Članovi Saveza su dužni raditi na ostvarivanju ciljeva Saveza i odluka Upravnog odbora Saveza.

Svako društvo dužno je redovito plaćati članarinu Saveza u iznosu koji odredi skupština Saveza povijesnih društava Hrvatske.

čl. 6.

Članovi Saveza preko ovlaštenih delegata imaju pravo da pred Savezom pokreću sva pitanja iz čl. 3, da biraju delegate za skupštinu Saveza, da podnose prijedloge i primjedbe na rad organa Saveza.

čl. 7.

Članstvo u Savezu prestaje istupom, brisanjem i isključenjem društva.

Brisanje iz članstva vrši Skupština Saveza na prijedlog Upravnog odbora Saveza.

Odluku o isključenju s potrebnim obrazloženjem donosi Skupština na prijedlog Upravnog odbora Saveza.

čl. 8.

Na području gdje ima najmanje 10 članova može se osnovati povijesno društvo s tim da je društvo dužno provesti potrebni postupak za registraciju kod nadležnih organa uprave.

Povijesno društvo na teritoriju SR Hrvatske dužno je da o svom osnivanju obavijesti Upravni odbor Saveza povijesnih društava Hrvatske.

čl. 9.

O načinu plaćanja članarine povijesnih društava odlučuje Skupština Saveza povijesnih društava Hrvatske, odnosno njegov Upravni odbor, ako ga Skupština na to ovlasti.

čl. 10.

Materijalna sredstva Saveza jesu:

- 1) prihodi od članarine društva učlanjenih u Savez
- 2) prihodi od izdavanja časopisa, knjiga i drugih publikacija
- 3) prihodi od predavanja i drugih društvenih priredaba
- 4) darovi, dotacije, dobrovoljni prilozi i sl.

IV

Organi Saveza

čl. 11.

Organi Saveza povijesnih društava Hrvatske jesu:

1. skupština
2. upravni odbor
3. nadzorni odbor

čl. 12.

Skupština Saveza povijesnih društava Hrvatske je vrhovni organ Saveza. Skupština Saveza može biti redovita ili izvanredna.

Redovita skupština Saveza održava se najmanje jedanput svake četvrte godine i to po pravilu u mjesecu veljači. Upravni odbor Saveza je dužan da to objavi društvima s prijedlogom dnevnog reda barem 14 dana prije početka rada Skupštine.

Važnija pitanja za rad Saveza društva su dužna da pismeno i s opširnijim obrazloženjem dostave Upravnom odboru Saveza najkasnije 20 dana prije početka rada Skupštine.

Izvanredna skupština Saveza održava se po potrebi koju određuje Upravni odbor, ali Upravni odbor Saveza mora sazvati Izvanrednu skupštinu u roku

od 21 dan, ako to pismenim putem zatraži, uz obrazloženi prijedlog, barem jedna polovina društava.

Delegati društava prisustvuju Skupštini na temelju pismene punomoći. Jedan punomoćnik (delegat) zastupa 10 članova društva.

Punomoćnik (delegat) na Skupštini ima jedan glas.

čl. 13.

Skupštinom rukovodi predsjednik ili potpredsjednik Upravnog odbora.

Skupština može donositi punovažne odluke ako je zastupljena najmanje polovina povijesnih društava Hrvatske.

Odluke se donose natpolovičnom većinom glasova. Članovi Upravnog i nadzornog odbora Saveza ne mogu glasati kada Skupština odlučuje o izvještaju dotičnog odbora i o davanju razrješenice Upravnom, odnosno Nadzornom odboru. U slučaju da se glasovi razdijele na dva jednaka dijela glasanje se ponavlja. Ako i tada dođe do jednake podjele glasova, onda odlučuje glas predsjedavajućeg.

Članovi Upravnog odbora i Nadzornog odbora biraju se javnim glasanjem ako Skupština ne odluči drugačije.

Ako se u određeno vrijeme ne sakupi dovoljan broj delegata društava, Skupština započinje radom jedan sat kasnije. U tom slučaju Skupština može odlučivati ako je zastupljena jedna trećina delegata društava.

čl. 14.

Skupština Saveza povijesnih društava Hrvatske vrši osobito ove poslove:

1) razmatra i prihvaća izvještaj o radu Upravnog i Nadzornog odbora u toku proteklih godina rada

2) odobrava financijski obračun na prijedlog Nadzornog odbora

3) podjeljuje razrješnicu Upravnom i Nadzornom odboru

4) bira novi Upravni i Nadzorni odbor Saveza

5) određuje visinu upisnine i članarine

6) dodjeljuje potpore za znanstveni rad

7) rješava o prijedlozima koje su joj društva podnijela

8) donosi odluke i preporuke o radu društava

9) odlučuje o prijemu i isključivanju pojedinih društava iz Saveza

10) donosi i mijenja Statut Saveza

11) donosi odluke o žalbama

12) bira i razrješava glavnog urednika i članove redakcije časopisa i ostalih izdanja Saveza

13) zaključuje o otuđenju nepokretne i pokretne imovine Saveza i o njenoj namjeni, ako bi Savez prestao postojati

14) donosi odluku o prestanku djelovanja Saveza.

čl. 15.

Upravni odbor Saveza sastoji se od najmanje 9, a najviše 25 članova i to: predsjednika, dvojice potpredsjednika, glavnog tajnika i njegova zamjenika, blagajnika te još najmanje tri odbornika.

Prema potrebi Upravni odbor može iz svoje sredine formirati uži radni odbor.

Mandat Upravnog odbora traje do novog izbora. Nakon izbora po Skupštini odbor iz svoje sredine bira predsjednika, potpredsjednika, tajnike i blagajnika.

Sjednice Upravnog odbora saziva predsjednik prema potrebi. Predsjednik je dužan sazvati odborsku sjednicu u najduljem roku od 10 dana, kada to zatraži polovica članova Upravnog odbora.

Punovažne zaključke može Upravni odbor donositi na sjednicama na kojima je osim predsjednika ili potpredsjednika prisutna još polovica svih odbornika. Punovažni zaključci donose se nadpolovičnom većinom glasova. U slučaju da su glasovi odbornika podijeljeni na polovicu, glasa se ponovo, a ako su glasovi i opet podijeljeni, odlučuje glas predsjednika, odnosno potpredsjednika.

čl. 16.

Upravni odbor rukovodi radom Saveza povijesnih društava Hrvatske, brine se za postizavanje društvenih ciljeva Saveza, izvršava odluke Skupštine, upravlja imovinom, sastavlja i predlaže Skupštini proračun, organizira izdavanje časopisa i drugih publikacija, saziva Skupštinu i predlaže njen dnevni red te organizira druge akcije i priredbe. Za svoj rad odgovara Skupštini.

Predsjednik Saveza je na čelu Upravnog odbora te se brine o točnoj primjeni Statuta, saziva odborske sjednice, predsjedava odborским sjednicama, potpisuje društvene spise uz potpis tajnika ili blagajnika i pred javnošću i organima vlasti predstavlja Savez.

U slučaju da je predsjednik spriječen, zamjenjuje ga u svemu jedan od potpredsjednika, ili glavni tajnik.

Glavni tajnik brine se za administraciju Saveza, vodi zapisnike sjednica i Skupština, rješava spise koje mu uputi predsjednik, vrši dopisivanje u smislu zaključaka Skupštine i odborskih sjednica, čuva društvenu arhivu i pečat, te uz predsjednika supotpisuje poštu.

Drugi tajnik pomaže glavnom tajniku u svim gore navedenim poslovima i zamjenjuje glavnog tajnika.

Blagajnik se brine za sakupljanje članarina i drugih prihoda, vrši isplate sporazumno s predsjednikom ili glavnim tajnikom, izvještava odbor o poslovanju i o novčanom i imovinskom stanju Saveza, predlaže odboru financijski plan s potrebnim dokumentima.

Ako u međuvremenu između dviju Skupština prestane članstvo nekom društvu, upravni odbor može se kooptiranjem popuniti.

čl. 17.

Nadzorni odbor Saveza povijesnih društava Hrvatske sastoji se od predsjednika i dva člana. Njegov mandat traje do novog izbora. Nadzorni odbor ima zadaću da nadgleda vođenje blagajne i upravljanje društvenom imovinom. Pregled knjiga i blagajne može Nadzorni odbor izvršiti kad god to smatra

potrebnim, ali je dužan to učiniti uoči redovite Skupštine, kojoj treba da podnese svoj izvještaj zajedno s prijedlogom o podjeljivanju razrješnice.

Nadzorni odbor na svojoj prvoj sjednici bira predsjednika iz svoje sredine.

V

Članska karta i pečat

čl. 18.

Oblik i sadržinu članske karte propisuje Upravni odbor Saveza povijesnih društava Hrvatske.

VI

Završne odredbe

čl. 19.

Savez prestaje postojati:

1) kad to zaključi Skupština većinom od dvije trećine glasova prisutnih delegata,

2) kad ga raspusti nadležni organ vlasti,

3) ako Skupština, koja je zaključila prestanak rada Saveza, nije donijela odluke o društvenoj imovini, tada cijela imovina prelazi u pohranu Filozofskog fakulteta u Zagrebu, Odsjek za povijest, sve dok se ne osnuje novi Savez s istim ciljem.

Odredbe ovog člana vrijede i za slučaj, ako bi Savez bio raspušten na osnovi odluke nadležnih organa.

Prestankom rada ili raspustom Saveza povijesnih društava Hrvatske prestaje članstvo Povijesnom društvu u Savezu povijesnih društava Hrvatske.

Tajnik

Prof. Ivan Kampuš v.r.

Predsjednik

Prof. dr Bogdan Krizman v.r.

Prilog II

PROSVJETNOM SAVJETU SR HRVATSKE*

U Z A G R E B U

Prijedlog osnova nastavnog plana i programa gimnazija u SR Hrvatskoj koji je izradila radna grupa Prosvjetnog savjeta predviđa da od šk. god. 1975/76. predmet povijest bude zastupan u jedinstvenom nastavnom planu I. faze usmjerenog obrazovanja sa 2h tjedno (I i II razred), dok ga u planu II faze za gimnazijsko obrazovanje ne bi bilo (III i IV razred) među zajedničkim, obaveznim predmetima. Takav je prijedlog, po našem sudu, neprihvatljiv zbog slijedećih razloga.

1) Osnove nastavnog plana i programa za srednje škole u SR Hrvatskoj, utvrđene i objavljene 1973, ne sadrže limite, već po slovu svog Uvoda minimalne sadržaje i najmanji mogući broj sati. Međutim, ukupan minimalan broj sati za nastavu povijesti u bilo kojoj srednjoj školi (140 h u dvije godine, odnosno po 2 h u I i II razredu) postaje po prijedlogu radne grupe norma za sveukupnu nastavu povijesti u reformiranoj gimnaziji.

S takvim brojem sati predmet povijest dobiva u novoj gimnaziji (jedinstveni nastavni plan I faze i nastavni plan II faze) otprilike polovicu prostora što ga ima u četiri viša razreda osmoljetke u kojima je zastupan s ukupno 7h (1+2+2+2). Zbog uzrasta učenika u predmetnoj nastavi osnovne škole (djeca od 11—14 god.) historijsko gradivo im se nužno daje na razini koja im je dostupna — znatno više deskriptivno nego interpretativno. Složenost historijskih pojava i procesa, manjih i većih prostornih i vremenskih kompleksa, ne može u toj nastavi doći do nekog većeg izražaja, ako ne želimo da djeca uče napamet ono što ne razumiju.

2) Program povijesti uključen u Osnove i predviđen kao minimalan ima slijedeću prethistoriju: u školama učenika u privredi i u stručnim školama bila je niz godina povijest, kao i drugi općeobrazovni predmeti, slabo zastupana — samo kao pregled razvoja svjetskog i našeg radničkog pokreta. S vremenom stiglo se do opravdanog zaključka da ti predmeti moraju dobiti više mjesta u nastavi spomenutih škola. Stoga se povijest sadržajno i po broju sati proširila u nastavi škola za učenike u privredi kao i u svim stručnim školama. Program povijesti u Osnovama zapravo samo sankcionira tu promjenu. Ako su škole tih vrsta njime u pogledu općeg obrazovanja ponešto dobile, primijenjen kao norma u gimnaziji doveo bi do drastičnog smanjenja nastave povijesti. To je lako vidljivo već iz ovog podatka: program za povijest uvršten u Osnove (kao minimalan!) predviđa za nastavnu obradu razvoja čovječanstva od njegovih početaka do XVIII st. ukupno 5 h, a za nacionalnu povijest (svih naših naroda) do toga vremena 10 h, dok se u gimnaziji

* U velikoj dvorani Društva nastavnika i suradnika Sveučilišta u Zagrebu 6. studenoga 1975. održan je sastanak Upravnog odbora Saveza povijesnih društava Hrvatske. Pod točkom 1. dnevnog reda: »Zastupljenost predmeta povijesti u jedinstvenom planu prema Prijedlogu osnova nastavnog plana i programa gimnazija u SR Hrvatskoj« izvijestio je prof. dr R. Lovrenčić o pismu upućenom 5. lipnja 1975. Prosvjetnom saboru SRH, koje je u ime SPDH potpisao glavni tajnik Društva prof. Ivan Kampuš. Upravni odbor prihvatio je u cijelosti pismo i odlučio da se ono objavi tiskom, a da se sva ostala društva povjesničara u SR Hrvatskoj pozovu da o njegovu sadržaju iznesu svoje mišljenje.

ta materija obrađivala s 3 h tjedno kroz godinu i po (u cijelom I i većem dijelu II razreda). Iako se povijest smatra jednim od temeljnih opće obrazovnih predmeta, ona bi u gimnaziji, ako se prijedlog radne grupe usvoji, doživjela neviđeno smanjenje satnice — za dvije trećine — (od 3+3+3+3 na 2+2).

3) U izbornoj nastavi prijedlog predviđa pet programa. Povijest je prisutna, pa i to fakultativno, svega u dva: u društvenom i umjetničkom području i u društvenom i ekonomskom području. Naše je mišljenje da bi trebala biti obavezno uključena u prva tri područja a fakultativno i u četvrti i peti program. No, povijest u izbornoj nastavi, kakogod bila zastupana, ne može nadomjestiti povijest u jedinstvenom dijelu programa. U izbornim programima historijska materija trebala bi biti prisutna u apliciranim aspektima (u prvom programu uglavnom kao kulturna, u drugom kao ekonomska itd.), a ne u totalitetu, što je nužno u općeobrazovnoj nastavi.

4) Osim kao poseban predmet povijest se u jedinstvenom, obaveznom dijelu programa (II faza) javlja još u predmetu: Teorija i praksa samoupravnog socijalizma i novija nacionalna povijest (1 h tjedno u III i IV razredu). Međutim, nastava povijesti time malo što dobiva ne samo u pogledu sati nego ni sadržajno. Naime, povijest ondje može biti uključena tek kao dodatak s nekoliko tema iz poslijeratnog razvoja Jugoslavije. Uz to, nema razloga da se taj aneks ili, u boljem slučaju, integralni dio predmeta ograničava na nacionalnu historiju, jer samoupravna ideja proizlazi ne samo iz našeg već i iz svjetskog razvoja.

Izražavajući svoje neslaganje s prijedlogom radne grupe za reformu gimnazije, ne smatramo nužnim da Prosvjetnom savjetu SR Hrvatske kao kompetentnom organu naširoko tumačimo važnost povijesti u srednjoškolskoj nastavi. U Osnovama se o tome govori prilično opširno. Želimo samo naglasiti da nastava tog predmeta, dakako ako se dobro izvodi, ostvaruje značajnu ulogu u idejnom formiranju mlade generacije te daje i dugotrajne političke efekte ili ih omogućuje. Povijest je disciplina pomoću koje se u nastavi može na stvaran, konkretan način izgrađivati marksistički pogled na svijet naših učenika. Što su đaci odrasliji, to je moguće postići bolje rezultate. No, ako se okvir u kojem se nastava kreće suzi na predloženu mjeru, nastava povijesti bit će natjerana prema alternativni: ograničiti se na mršavu faktografiju, naročito u I razredu (od čovjekolikih majmuna do revolucije 1848/9) gdje bi nastava ličila nekom brzovoznom poslijeratnom kursu za polupismene, ili se zadovoljiti apstrakcijama koje se ne izvode iz društvenog realiteta. Takvo drastično smanjenje sati kojima nastava povijesti u gimnazijama raspolaže urodilo bi ne samo obaranjem općeobrazovnog standarda velikog broja mladih ljudi koji se u njima školuju, već bi imala i šire negativne društvene rezultate. Što je uže i površnije znanje o prošlosti, to se povećavaju mogućnosti neodgovornima i zlonamjernima da manipuliraju s historijom, napose nacionalnom, šire se prostori za razne mitologije kojima se na štetan način ispunjava prirodni interes ljudi za prošlost vlastite sredine, nacije, zemlje i svijeta. Bujanje jedne od mogućih mitologija, nacionalističke, obilježilo je u nas ne baš tako davni trenutak. Već su izvučene određene pouke iz zbivanja koje dobro pamtimo. Na žalost, to se ne može reći i u pogledu uviđanja nužnosti ozbiljnog, što produbljenijeg shvaćanja prošlosti, i naše domaće i svjetske. Rješenje kojim se umjesto poticanja borbe za što bolji kvalitet nastave tog predmeta uvodi kvantitativna promjena kojom se povijest u jednom tipu srednje škole gdje je do sada bila jače

zastupana utjerava u trećinu dosad raspoloživog prostora prije bi se moglo okrstiti protupoukom. Smatramo svojom društvenom i profesionalnom dužnošću da na to upozorimo Prosvjetni savjet SR Hrvatske, koji suglasno svojim kompetencijama snosi naročitu odgovornost za odgojni i obrazovni razvoj školstva.
U Zagrebu, 5. VI 1975.

Za Odsjek za povijest
OOUR za povijest, povijest umjetnosti,
arheologiju i etnologiju Filozofskog
fakulteta u Zagrebu:
Prof. dr Rene *Lovrenčić*

Za Institut za hrvatsku povijest
OOUR Centra za povijesne znanosti
Sveučilišta u Zagrebu
Prof. dr Mirjana *Gross*

Za Savez povijesnih društava Hrvatske
glavni tajnik
Viši predavač Ivan *Kampuš*

Prilog III

Savez povijesnih društava Hrvatske
Zagreb, Đure Salaja 3
Broj: službeno
14. siječnja 1976.

Odboru za dodjelu republičkih nagrada znanstvenim radnicima
Z A G R E B
Amruševa br. 4

Ovom je Savezu čast da saopći Naslovu da je njegov Upravni odbor na sjednici održanoj 7. III 1975. jednoglasno zaključio da se pridružuje prijedlogu nastavnika-povjesničara Filozofskog fakulteta u Zagrebu da se nagrada za životno djelo dodijeli sveuč. prof. dr. Jaroslavu ŠIDAKU, istaknutom i zaslužnom nastavniku tog Fakulteta i našeg Saveza. Ovim se dopisom ponovno pridružujemo novom prijedlogu Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta koji je 5. siječnja 1976. upućen Naslovu.

Profesor Jaroslav ŠIDAK ličnost je od izuzetne vrijednosti ne samo u redovima hrvatskih povjesnika nego i u jugoslavenskim okvirima. Prof. Šidak svojom dugogodišnjim djelovanjem kao glavni urednik Historijskog zbornika, svojom spremnošću da mlade historičare pomogne savjetom i uputama, svojim sudjelovanjem na domaćim i stranim kongresima historičara, svojim blagotvornim utjecajem na generacije historičara, svojom ozbiljnošću pristupa znanstvenom istraživanju, pedantnošću i željom da se što bolje, sažetije i sadržajnije izrazi i svojim cjelokupnim opusom (vidi Bibliografiju Šidakovih radova priloženu pismenom prijedlogu Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta) u potpunosti zaslužuje da ove godine dobije nagradu za životno djelo za sve što je učinio i što čini na polju hrvatske historiografije.

U znak priznanja i zahvalnosti profesoru Šidaku za njegov osobni doprinos uzdizanju naučnih kadrova i organizaciji Povijesnog društva Hrvatske te Saveza historijskih društava Jugoslavije Savez povijesnih društava Hrvatske pripremio je posebni svezak Historijskog zbornika posvećen J. Šidaku u kojem sudjeluje oko 50 historičara, suradnika i učenika prof. Šidaka iz Jugoslavije i inozemstva.

U dubokom uvjerenju da će Odbor uvidjeti opravdanost takvog jednog prijedloga i prof. Šidaku udijeliti u znak zaslužnog priznanja nagradu za životno djelo, Savez koristi ovu priliku da Odboru izrazi svoje poštovanje.

S drugarskim pozdravom

Glavni tajnik
prof. Ivan Kampuš

Predsjednik
prof. dr. Bogdan Krizman

Prilog IV

DIE ARBEITERBEWEGUNGEN BIS 1918

KULTURHISTORISCHES SYMPOSION SISAK

In der Zeit vom 1. bis 5. Juli 1974 fand in der aufstrebenden kroatischen Industriestadt Sisak das Kulturhistorische Symposion »Mogersdorf 74« statt, das diesmal als Generalthema »Die Arbeiterbewegungen von ihren Anfängen bis zum Ende des Ersten Weltkrieges«, vornehmlich bezogen auf den pannonischen Raum, behandelte. An diesem von der Historischen Gesellschaft Kroatiens vorbereiteten Historikertreffen nahmen Fachgelehrte aus Jugoslawien, Ungarn und Österreich teil. Die feierliche Eröffnung des Symposions nahm Professor Dr. Bogdan Krizman (Zagreb) als Präsident der Historischen Gesellschaft Kroatiens vor. Den Willkommgruss der Stadt Sisak entbot der Präsident des Rates der Stadt Ing. Anton Cavčić. Anschliessend ergriffen die Repräsentanten der Länder, die sich als Träger des Symposions institutionell zusammengefunden haben, das Wort: Landesrat Dr. Gerald Mader für das Burgenland, der Vizepräsident des Komitates Vas (Ungarn), Josef Vamos, der Kultursekretär des Exekutivkomitees der SR Slowenien, Andrej Ujčić, und als Vertreter des Gastgeberlandes Miljenko Paravić, Präsident der Kommission für kulturelle Beziehungen mit dem Ausland des Exekutivrates der SR Kroatien. Sämtliche Redner legten ein Bekenntnis zur Zielsetzung des Mogersdorfer Symposions im Geiste der wissenschaftlichen und völkerverbindenden Kooperation im pannonischen Raum ab. Der Festakt wurde durch die Staatshymnen feierlich umrahmt.

Den Einleitungsvortrag hielt Professor Dr. Mirjana Gross (Zagreb) über die »Ideologie der Socialdemokratie in Kroatien und Slawonien«, in dem die Vortragende die Entstehungsgeschichte dieser Bewegung, aber auch ihre Anpassung an die sozialen und nationalen Strukturen dieser Länder aufzeigte. Das anschliessend, wegen Krankheit des Vortragenden verlesene, Manuskript von Professor Dr. Erika Weinzierl (Salzburg), das die »Ideologie der österreichischen Arbeiterbewegung bis 1918« zum Gegenstand hatte, kam in der Beurteilung der ideologischen Probleme der österreichischen Socialdemokratie und ihres Einflusses auf die Arbeiterbewegungen im pannonischen Raum zu gleichen Schlussfolgerungen. Magister Franc Rozman (Maribor) gab einen Überblick über die »Arbeiterbewegung in der slowenischen Steiermark von den Anfängen bis zum Ausbruch des Ersten Weltkrieges«, mit besonderen Hinweisen auf ihren relativ starken Einfluss auf das politische Geschehen. Über neue interessante Forschungsergebnisse hinsichtlich der Entwicklung der Arbeiter-Kulturbewegung in Ungarn, Kroatien und Slowenien berichteten Ernő Kabos/Budapest (»Problematik der Forschungen der ungarischen Arbeiterkultur im Zeitalter des Dualismus«), Akos Dömötör/Budapest (»Die Lebensweise der Industriearbeiter in Ungarn im Zeitalter des Dualismus«) und Branka Pribić/Zagreb (»Die kulturellen Komponenten der Arbeiterbewegung in Kroatien und Slawonien«). Der zweite Tag des Symposions erhielt seine Prägung durch die Ausführungen des Landesbibliothekars Dr. Gerald Schlag (Eisenstadt) über »Die Arbeiterbewegung im burgenländisch-westungarischen Raum bis zum Ende des Ersten Weltkrieges«. Am gleichen Tag sprach Vlado Oštrić (Zagreb) über »Die Arbeiterbewegung in Kroatien im Zeitraum des Dualismus«. Den Ausklang der Vortragsveranstaltungen bildeten Referate von Dr. Alois Akler (Graz) über »Die Anfänge der Steiermark mit besonderer Berücksichtigung des katholischen Lagers«, von Janko Liška (Maribor-Marburg) über »Die Anfänge der sozialistischen Arbeitererziehung in slowenischer Sprache in der Südlichen Steiermark und Kärnten« und von Cvetka Knapić-Krhen (Zagreb) über die Ausstrahlungen des Hainfelder Parteitages der österreichischen Socialdemokraten in Kroatien und Slawonien.

Unter den Teilnehmern des Symposions in Sisak herrschte Übereinstimmung darüber, dass ohne die Berücksichtigung der deutschen und österreichischen Socialdemokratie eine wirklichkeitsgetreue Analyse und Darstellung der Arbeiterbewegungen in den Ländern des pannonischen Raumes nicht möglich ist. Diese Erkenntnis schliesst die Anerkennung der autonomen Entwicklung der Arbeiterbewegung in diesem Raum auf Grund der besonderen geschichtlichen Gegebenheiten nicht aus. Die Arbeiterbewegungen und die Mentalität der Arbeiter entwickelten sich in diesen Ländern anders als in den Industriegebieten Österreichs und im hochindustrialisierten Westeuropa, ausserdem spielten noch eine Reihe anderer lokalbedingter Faktoren eine Rolle. Das Symposion wurde durch kulturelle und gesellschaftliche Veranstaltungen, Betriebsbesichtigungen und Studienfahrten umrahmt, wobei die bekannte kroatische Gastfreundschaft so recht zur Geltung kam.

*Heinrich Kunnert**

* Mitteilungen der Südosteuropa-Gesellschaft, Nr 3/4, Juli-Dezember 1974, München, S. 62—63.

H I S T O R I J S K I
Z B O R N I K

Redakcioni odbor

*IVAN KAMPUŠ
BERNARD STULLI
JAROSLAV ŠIDAK*

Glavni i odgovorni urednik:

JAROSLAV ŠIDAK

IZDAJE
SAVEZ POVIJESNIH DRUŠTAVA HRVATSKE